

ZETA MODEL OCENE KREDITNOG BONITETA

Zeta model predstavlja jedan od najčešće korišćenih modela za ocenu kreditnog boniteta, tj. kreditnih performansi. Formula za izračunavanje „Z“ skora:

$$Z \text{ skor} = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5$$

pri čemu je:

X_1 – odnos obrtnog fonda (kapitala) i ukupnih sredstava (ukupna aktiva),

X_2 – odnos neraspoređenog dobitka (akumulirane zadržane zarade) i ukupnih sredstava,

X_3 – odnos dobitka (zarade) pre odbitka kamata i poreza (bruto dobitka, dobitka pre oporezivanja i finansijski rashodi) i ukupnih sredstava,

X_4 – odnos tržišne vrednosti kapitala i ukupnih obaveza,

X_5 – odnos prihoda od prodaje i ukupnih sredstava.

Napomena: Tržišna vrednost kapitala kod preduzeća čije se akcije prodaju na berzi kapitala predstavlja proizvod tržišne cene akcije ostvarene na berzi na dan bilansa i broja akcija u posedu akcionara; Ako se akcije preduzeća ne prodaju na berzi i ako je reč o nekim drugim vrstama preduzeća kao na primer, Društvo sa ograničenom odgovornošću ili inokosno preduzeće umesto tržišne vrednosti kapitala uzima se knjigovodstvena vrednost kapitala.

Dobijene vrednosti „Z“ skora se tumače na sledeći način:

1. Ako je $Z - \text{score} \geq 2,99$ preduzeće ima dobre kreditne performanse i njegovo poslovanje se ocenjuje kao zdravo tj. postoji jaka platežna sposobnost i zarađivačka moć;
2. Ako je $2,99 > Z - \text{score} > 1,81$ preduzeće ima minimalne kreditne performanse i njegovo poslovanje se ocenjuje kao rizično;
3. Ako je $Z - \text{score} < 1,81$ preduzeće nema kreditne performanse tj. njegovo poslovanje je pred bankrotstvom.

Redni broj	POZICIJA	Iznos u 000 dinara	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1.	Ukupna sredstva	11.429.657	11.137.172
2.	Obrtna imovina	7.617.169	7.265.725
3.	Kratkoročne obaveze	1.739.616	1.813.219
4.	Obrtni kapital (2-3)	5.877.553	5.452.506
5.	X₁ (4/1)	0,514237	0,489577
6.	Nerasporođeni dobitak	7.052.925	6.484.901
7.	X₂ (6/1)	0,617072	0,582275
8.	Dobitak pre odbitka kamata i poreza na dobitak (uvećan za rashod kamata)	1.947.232	1.714.793
9.	X₃ (8/1)	0,170367	0,153970
10.	Kapital	8.775.008	8.460.261
11.	Ukupne obaveze	2.598.391	2.538.267
12.	X₄ (10/11)	3,377093	3,333086
13.	Prihodi od prodaje	9.536.943	8.699.893
14.	X₅ (13/1)	0,834403	0,781158

$$Z\text{-score}_{\text{tekuća godina}} = 1,2*0,514237 + 1,4*0,617072 + 3,3*0,170367 + 0,6*3,377093 + 1,0*0,834403 = \underline{\underline{4,904}}$$

$$Z\text{-score}_{\text{prethodna godina}} = 1,2*0,489577 + 1,4*0,582275 + 3,3*0,153970 + 0,6*3,333086 + 1,0*0,781158 = \underline{\underline{4,692}}$$

Odgovor: U oba posmatrana perioda preduzeće ima dobre kreditne performanse i njegovo poslovanje u oba perioda može da se okarakteriše kao zdravo. Dinamički posmatrano, prisutan je rast tj. direktno poboljšanje performansi u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu.